

12. A new English dictionary on historical principles: in 10 vol. / Ed. by Dr. James A. H. Murray. – Vol. 4. – Oxford : At the Clarendon press, 1901. – 1176 p.
13. An etymological dictionary of modern English / Ed. by Ernest Weekley. – New York : Dover Publications, Inc., 1967. – Vol. 1. – 814 p.
14. An etymological dictionary of modern English / Ed. by Ernest Weekley. – New York : Dover publications, Inc., 1967. – Vol. 2. – 1660 p.
15. Ault N. Elizabethan Lyrics from the Original Texts / Norman Ault. – New York : Capricorn Books, 1960. – 560 p.
16. Bonilasse definition [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/bonilasse>
17. Curzan A. Gender Shifts in the History of English / Anne Curzan. – Cambridge : Cambridge University Press, 2003. – 223 с.
18. Elizabethan Jewelry [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.elizabethan-era.org.uk/elizabethan-jewelry.htm>
19. Girl definition [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/girl>
20. Higginbotham J. Fair maids and golden girls: the vocabulary of female youth in early modern English / Jennifer Higginbotham // Modern Philology. – The University of Chicago Press. – 2011. – Vol. 109, № 2. – P. 171–196.
21. McDowall D. An illustrated history of Britain / David McDowall. – Edinburgh : Longman Pearson, 2006. – 188 p.
22. Online collection of poems from different poets all around the world [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.poemhunter.com/>
23. Picard L. Elizabeth's London: everyday life in Elizabethan London / Picard Liza. – London : Weidenfeld & Nicolson, 2003. – 342 p.
24. The Color Crimson [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.elizabethan-era.org.uk/color-crimson.htm>
25. The desk standard dictionary of the English language / Ed. by L. H. D. James, C. Fernald and others. – New York and London : Funk & Wagnalls Co., 1939. – 894 p.
26. The shorter Oxford English dictionary on historical principles / Ed. by William Little, H. W. Fowler and others. – 3rd edition. – Oxford : At the Clarendon press, 1955. – Vol. 1. – 1280 p.
27. Webster's new international dictionary of the English language. – 2nd ed. – Springfield, Mass : G. & C. Merriam Co., 1956. – 3194 p.
28. Webster's collegiate dictionary. – 5th ed. – Springfield, Mass : G. & C. Merriam Co., 1943. – 1274 p.

УДК 811.124'06

І. І. Вакулик,

Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ

ФАХОВА ЛЕКСИКА У НАУКОВІЙ ПАРАДИГМІ АНАТОМІЧНИХ НАЙМЕНУВАНЬ

У статті аналізуються терміни першого українськомовного видання Міжнародної ветеринарної анатомічної номенклатури (*Nomina anatomica veterinaria*) як семантична цілісність, упорядкована лінгвістично, у системі ветеринарно-медичних понять. Зокрема, розглянуто й описано структуру утворень термінологічних одиниць, до складу яких увходять терміни, що відносяться до кінцівок, а також терміни, які вказують на розташування і напрямок частин тіла. Терміни топографічної анатомії згруповано за диференційними семами.

Ключові слова: *Nomina anatomica veterinaria*, термінологічна номінація, анатомічні сполучення, шкала продуктивності, векторні терміни.

ПРОФЕСИОНАЛЬНАЯ ЛЕКСИКА В НАУЧНОЙ ПАРАДИГМЕ АНАТОМИЧЕСКИХ НАИМЕНОВАНИЙ

В статье анализируются термины первого украинскоязычного издания Международной ветеринарной анатомической номенклатуры (*Nomina anatomica veterinaria*) как семантическая целостность, лингвистически упорядоченная, в системе ветеринарно-медицинских понятий. Рассмотрены и описаны структуры образований терминологических единиц, в состав которых входят термины, относящиеся к конечностям, а также указывающие на расположение и направление частей тела. Термины топографической анатомии сгруппированы по дифференциальным семам.

Ключевые слова: *Nomina anatomica veterinaria*, терминологическая номинация, анатомические терминологические единицы, шкала продуктивности, векторные термины.

PROFESSIONAL VOCABULARY IN SCIENTIFIC PARADIGM OF ANATOMICAL NAMING UNITS

Terminology issues as a component part of general linguistics problematics are seen through the perspective of modern linguistics, since terminological systems are changing and being replenished with new concepts in accordance with changes of scientific knowledge level. Research activity of microsystems' component elements is being increased by the need of studying the nominations of new concepts.

The article analyzes the terms of the first Ukrainian edition of the International veterinarian anatomical nomenclature (*Nomina anatomica veterinaria*) as the semantic entity, structured linguistically, in the system of veterinarian-medical definitions. In particular, we considered and described the formation structure of terminological units which include the terms related to limbs as well as the terms related to location and orientation of body parts. Terms of topographic anatomy are grouped by differentiated semes.

Terms under analysis enter the syntagmatic relations according to the laws of vocabulary and grammar of the language under study. The tendency towards regularity/irregularity of terminological models formation is being observed. Terminological units nomination is due to the linear compatibility of linguistic components which form a clear definition in the structure of modern veterinary and medical terms. Quantitative analysis of the terms under study has revealed the most common lexemes grouped by opposite meaning.

For the terms related to NAV, the «performance scale» has been built, characteristic features of terms functioning and their use have been revealed. The specified terms can be used as an index list for establishing the definitions of anatomical terms when making professional dictionaries in veterinary medicine.

Key words: *Nomina anatomica veterinaria*, terminological nomination, anatomical combination, productivity scale, vector terms.

Постановка проблеми. Проблеми термінології як складової частини проблематики загального мовознавства знаходяться у призмі сучасної лінгвістики, оскільки термінологічні системи змінюються і поповнюються новими поняттями відповідно до змін рівня наукових знань. Активність досліджень складових елементів мікросистем посилюється потребою вивчення номінацій нових понять.

Терміни є тими одиницями мовної системи (за висловом В. Лейчика, «мови для спеціальних цілей»), які допомагають їй здійснювати спілкування в певній галузі разом із загальноживим лексиконом [5, с. 736]. Результати пізнавальної діяльності людини закріплюються у колективній свідомості людства за допомогою термінів, із яких складаються майбутні терміносистеми, що є певними фрагментами наукової картини світу у формі національних термінологій. Логічний

зміст терміносистем певних галузей є однаковим для всіх національних мов, а мовна форма – план вираження – має суто національний характер і залежить від словотворчих і метафоричних моделей конкретної (національної) мови [9]. Тому особливої актуальності у мовознавчій науці набувають проблеми функціонування термінологій різних галузей знань в аспекті мовних та концептуальних картин світу, поява яких продиктована розвитком суспільства і мови зокрема [2, с. 35; 3; с. 93–94; 6, с. 20, 25–26; 7, с. 89–90; 8].

Аналіз досліджень, спрямованих на системний аналіз засобів термінотворення, що зумовлено особливостями структури наукової національно-мовної картини світу, породжують поліаспектність у вивченні проблем сучасних термінологічних систем. Незважаючи на активні розробки у галузі структурної організації термінів (А. Хаютін, З. Стобескі, Р. Грабіс, К. Лорен, Г. Піхт, Б. Головін, В. Гак, В. Даниленко, Т. Канделакі, Д. Лотте, О. Суперанська, М. Степанова, М. Володіна, Ф. Нікітіна, О. Безпояско, Л. Шевченко, Т. Кияк, В. Івашенко, І. Кочан), закономірності будови системи моделей у мові науки залишаються недостатньо вивченими. Тому актуальність дослідження терміносистем різних мов із урахуванням своєрідних тенденцій сучасного термінотворення не підлягає сумнівам. Висвітлення цього питання набуває особливого значення у зв'язку з кількісним зростанням нових термінологічних найменувань, із посиленням лексичного і структурного впливу на інтернаціональні моделі словотвірних інновацій, а також необхідно для розуміння основних чинників і закономірностей розвитку граматичної будови мови взагалі.

Мета і формулювання цілей статті. Метою дослідження є розгляд форм вербалізації анатомічних понять ветеринарної медицини, за допомогою яких відбувається процес моделювання фрагментів наукового знання про світ, виявлення сутнісних ознак у семантичній структурі анатомічних термінів ветеринарної медицини.

Викладення основних положень статті. Слово у термінологічній системі має особливу семантику, продиктовану науково-професійною сферою, а також дефініціями [4, с. 13]. Тому об'єктом нашого дослідження були терміни, що увійшли до першого українськомовного видання Міжнародної ветеринарної анатомічної номенклатури – *Nomina anatomica veterinaria* за редакцією В. Т. Хомича і В. С. Левчука (Київ, 2005). Їх ми розглядали як семантичну цілісність, упорядковану лінгвістично [10, с. 119], у системі ветеринарно-медицини понять.

У роботі над термінологічним матеріалом використано два види дужок – круглі та квадратні. У круглих дужках наведено прилади, цифри позначають сторінку у NVA, де зазначено термін, а квадратні дужки вжито для пояснення термінів. Також розвідка містить умовні скорочення NVA – *Nomina anatomica veterinaria*, NA – *Nomina anatomica*, TO – термінологічна одиниця (у визначенні кількісної характеристики термінів).

Оскільки остеологія пов'язана з морфологією скелета, то у моделях термінів ветеринарії у функції ядра виступають «кістка» (*сезамоподібна* 33, *ploska* 35, *трапецієподібна* 59, *півмісяцево-човноподібна* 59, *крилоподібна* 44) та «відросток» (*крилоподібний* 39, *шилоподібний* 41, 57, 58, *гачкоподібний* 45, 55, *пірамідний* 48, *мечоподібний* 54, *надгачкоподібний* 55, *соскоподібний* 40, 49, 51). Вони групуються навколо прикметників із фіналлю *-подібний*.

У інших анатомічних сполученнях, де ядром виступає «отвір», може використовуватися сема «геометричної фігури» (напр., *круглий отвір*, *овальний отвір*) або вказувати на зовнішню подібність (*соскоподібний*, *шило-соскоподібний*, *решітчастий*).

Третя позиція за частотністю використання належить іменникам «гребінь» (*клиноподібний* 40, *крилоподібний* 39, *надсоскоподібний* 42), «пазуха» (*клиноподібна* 40, 49, 39), «тім'ячко» (*соскоподібне* 35, *клиноподібне* 53), «поверхня» (*вушкоподібна* 53, 63, *клиноподібна* 40, 49), «край» (*соскоподібний* 37, *клиноподібний* 42), «ямка» (*човноподібна* 39, *клиноподібна* 50). Також зафіксовано одиничні випадки вживання таких термінів, як «кут», «втиснення», «підвищення», «гачок», «дзьоб», «пазуха» у поєднанні з прикметниками, які вказують на фізичну подібність.

У анатомічних сполученнях даного типу ад'єктив презентує подібність за двома ознаками: може вказувати на наближеність до зовнішніх форм чи геометричних фігур (*ploskий*, *овальний*, *пірамідний*, *коловий*, *квадратний*, *круглий*, *півмісяцевий*, *решітчастий*, *спіральный*) або може бути створений за зразком (*сезамо-*, *соско-*, *клин-*, *валико-*, *крило-*, *човно-*, *шило-*, *передклин-*, *шилососко-*, *надсоско-*, *гачко-*, *вушко-*, *мечо-*, *надгачко-*, *грушо-*, *кікте-*, *нитко-*, *грибо-*, *сочевице-*, *листоподібний*). Разом зафіксовано 73 TO, що становить 6,3% термінів.

У переважній більшості такі терміни біноміальні. Вони зводяться до структури N+A, хоча зустрічаються поодинокі випадки й ускладненої формули N+N+A, що містить два означення – узгоджене та неузгоджене. Схематично модель можна зобразити наступним чином: Я+O_{неузг.}+O_{узг.}, де Я – ядро, O_{узг.} – узгоджене означення, O_{неузг.} – неузгоджене означення.

Розглянемо другу категорію термінів, які вказують на розташування та напрямок. Їх застосовують переважно у найменуванні понять, що стосуються голови, грудної й тазової кінцівок та їх ділянок, а також ділянок тіла, живота, таза, шиї, грудей. Найпоширеніші прикметники топографічної анатомії перебувають у відношенні протилежності: *верхній* – *нижній*, *краніальний* – *каудальний*, *дорсальний* – *вентральний*, *зовнішній* – *внутрішній*, *правий* – *лівий*, *більший* – *менший*, *латеральний* – *медіальний*, *плантарний* – *пальмарний*.

У розділі «Остеологія» вичленуємо наступні термінологічні сполуки, у яких семантичний маркер ядра містить протилежні значення: *каудальний/краніальний кут* 55, 58, 66, 67, *каудальна/краніальна частина* 56, 64, *каудальна/краніальна поверхня* 57, 58, *каудальна/краніальна хребцева вирізка* 51, *каудальний/краніальний суглобовий відросток* 51, 53, *каудальна/краніальна реберна ямка* 52, *каудальний/краніальний отвір таза* 64, *каудальна/краніальна дорсальна клубова ость* 63, *каудальне/краніальне міжвіросткове поле* 66, *каудальний/краніальний отвір грудної клітки* 55, *каудальна/краніальна гілка лобкової кістки* 55, *каудальний/краніальний кінець* 51 [ямка хребця, голівка хребця]. Разом 36 TO, що становить 3,11%.

Третя опозиційна пара на позначення термінів напрямку стосується сторін тіла тварин, спрямованих догори або донизу. Дорсальною називається поверхня, розташована проти сили тяжіння, а її протилежна сторона – вентральна – виявляється найближчою до природного положення тіла тварин, тобто коли вона ходить, літає, або плаває. Тому міжнародна ветеринарна анатомічна номенклатура подає перелік термінів, укладений за системним принципом будови організму тварин: *дорсальний носовий хід* 36, *дорсальна стінка* 36, *дорсальна виросткова ямка* 37, *дорсальна дуга* 52, *дорсальна суглобова поверхня* 52, *дорсальні крижові отвори* 53, *дорсальний край* 60, 70, *дорсальна клубова ость* 63, *дорсальний лобковий горбок* 64. Разом 10 TO, що становить 0,86%.

У межах анатомічної терміносистеми вичленуємо антиномії, які різняться лише понятійним змістом, тобто виявляють семантичні протилежності лише у даному контексті: *дорсальна поверхня* 53, 59, 68 – *пальмарна, медіальна, латеральна (поверхня)*; *дорсальна поздовжня борозна* 59, 69 – *пальмарна, плантарна, проксимальна (борозна)* [плеснові кістки], *дорсальна сезамоподібна кістка* 62 – *дистальна кістка*; *дорсальна частина* 61, 70 – *латеральна, медіальна (частина)* [кісток пальців стопи], *вентральна сіднична лінія* 63 – *каудальна сіднична лінія* [клубова кістка], *вентральний кут* 55 – *каудальний, краніальний (кут)* [лопатка], *вентральна поверхня кам'янистої частини* 41 – *медіальна поверхня кам'янистої*

частини [вискова кістка], каудальний криловий отвір 39 – ростральний, малий (криловий отвір); каудальний слізний відросток 46 – ростральний слізний відросток; каудальна ямка черепа 35 – ростральна, середня (ямка черепа). Такі терміни варто кваліфікувати як векторні, оскільки вони виражають протилежну або взаємну зворотність ознак і зумовлені об'єктивним існуванням у системі ветеринарної анатомії.

Терміни типу *дорсальна носова раковина* 45 [решітчаста кістка], *вентральна пластинка* 52 [VI шийний хребець], *вентральний гребінь* 51 [тіло хребця], *каудальний піднебінний отвір* 35 [лице], *каудальна носова ость* 49 [кістка риля], *каудальна верхньоощелена пазуха* 46, 49 [влична кістка], *каудальна лобова пазуха* 38, 48 [тім'яна та міжтім'яна кістка], *каудальний похилений відросток* 38 [основна клиноподібна кістка] не утворюють протилежних, але співзначних пар, що пояснюється особливістю називання функціональних органів тварин.

Найпотужнішими (з погляду продуктивності утворення термінологічних сполучень) серед термінів, які вказують на напрямок частин тіла, виступають такі, до складу яких увиходить прикметник *lateralis*, є «бічний». Так анатомічні сполучення *латеральна поверхня (стегна, гомілки, стопи, плесна)* стосуються тазових кінцівок; *латеральна ділянка (носа, шиї, грудна борозна)* відносяться до ділянок голови, шиї та грудей. *Латеральна сезамоподібна суглобова поверхня* 65, *латеральна стінкова борозна* 61, 70, *латеральна стінка* 36, *латеральна лобова пазуха* 46, *латеральна поверхня* 49, 55, 58, 66, 67, 69, *латеральні підборідні отвори* 50, *латеральний хребцевий отвір* 51, *латеральна маса* 52, *латеральна частина* 53, 61, 70, *латеральний крижовий отвір* 53, *латеральний надвіросток* 57, 65, *латеральний край* 57, 58, 59, 66, 67, *гребінь латерального надвіростка* 57, *латеральний шилоподібний відросток* 57, *латеральний вінцевий відросток* 58, *латеральне пальмарне підвищення* 60, *латеральний пальмарний відросток* 61, *латеральна підшовна борозна* 61, *латеральний підшовний отвір* 61, 71, *латеральний копитний хряц* 61, 70, *латеральне поле прямого м'яза стегна* 62, *латеральний надвіростковий горбистість* 65, *латеральний віросток* 65, 66, *латеральний міжвіростковий горбок* 66, *латеральна кісточка* 66, 67, *латеральне плантарне підвищення* 69, *латеральний плантарний відросток* 70. Ці терміни становлять 3,8% у загальному переліку остеології.

Другу позицію на шкалі продуктивності напрямів презентує термін *medialis*, є «медіальний, серединний». Сполучуваність даного прикметника у термінологічних номінаціях становить 3,03% : із яких більша частина термінів належать ділянкам тазової кінцівки (*regiones membri pelvini*), інші терміни – ділянкам грудної кінцівки (*regiones membri thoracici*). Переважно, це терміни, які стосуються медіальної поверхні кисті, п'ястка, плеча, передплесна, стегна, гомілки, стопи, плесна, пальців стопи: *медіальна поверхня кам'янистої частини* 41, *медіальна стінка* 36, *медіальний підборідний отвір* 50, *медіальний надвіросток* 57, 65, *медіальний край* 57, 58, 59, 66, 67, *медіальний шилоподібний відросток* 57, *медіальний вінцевий відросток* 58, *медіальна поверхня* 58, 66, 67, 69, *медіальна підшовна борозна* 61, *медіальний підшовний отвір* 61, 70, *медіальний копитний хряц* 61, 71, *медіальне поле прямого м'яза стегна* 62, *медіальна губа* 65, *медіальний віросток* 66, 65, *медіальна кісточка* 66, *медіальна частина* 70, 60, *медіальний плантарний відросток* 70, *медіальне пальмарне підвищення* 60, *медіальна стінкова борозна* 60, *медіальна надвіростковий горбистість* 65, *медіальна сезамоподібна поверхня* 65, *медіальний міжвіростковий горбок* 66, *отвір медіального плантарного відростка* 70.

Третю позицію так званої шкали посідає термін «*dorsalis*, е» із вісьмома варіантами утворень, котрі стосуються грудної й тазової кінцівок (напр., *дорсальна поверхня (стопи, плесна, пальців стопи, пальців кисті, зап'ястка, п'ястка)*), а також укаже на лінії та площі ділянок тіла й шиї (*дорсальна середина ліній, дорсальні площини*). Як видно із наведених прикладів, даний термін має відношення до спини або дорсальної частини хвоста, тулуба, шиї та відповідної поверхні голови. Також він увиходить до складу термінів, що мають відношення до спинки кисті та стопи.

Серед термінів, що вказують на розташування (проміжний, поверхневий, глибокий, поздовжній) вирізняються терміни *anterior* «передній», *posterior* «задній», *superior* «верхній», *inferior* «нижній», які взагалі не можуть використовуватися по відношенню до чотвероногих. Унаслідок їх використання виникає плутанина через значення в анатомії людини. Вживання цих термінів обмежене при позначенні деяких структур голови (напр., повіки і губи мають верхню та нижню частини). Термін *transversalis*, є «поперечний» має відношення до площини, яка перпендикулярна до поздовжньої осі тулуба або його частин (*поперечний відросток* 51, *поперечний отвір* 52, *поперечні лінії* 53, *поперечний гребінь* 57). Дана категорія термінів детально розглянута у розвідці автора «*Nomina anatomica veterinaria: етапи формування номенклатури та особливості використання термінологічних одиниць*».

Наступні зауваження стосуються термінів «пальмарний» (долонний), «проксимальний» (ближчий), «плантарний» (підшовний). *Palma* – це точний латинський термін для внутрішньої поверхні руки. У NVA зафіксовано терміни: *підшовна поверхня пальців стопи (плантарна поверхня, пальмарна поздовжня борозна, пальмарна поверхня (заплесна, плесна, п'ястка, пальців кисті); проксимальна міжфалангова ділянка* [ділянки тазової і грудної кінцівок].

Ще одна опозиційна пара термінів із семантичною ємністю «розташування» посідає на сходнику на «шкалі продуктивності» у так званій термінологічній матриці ветеринарної медицини (*права/ліва поздовжня борозна* 130, *правий/лівий поздовжній тяж* 130, *права/ліва печінкова протока* 138, *права/ліва вентральна ободова кишка* 135, *права/ліва дорсальна ободова кишка* 135, *правий/лівий згин ободової кишки* 135, *правий/лівий край* 137 [печінка], *права/ліва частина цитоподібної залози* 167, *права/ліва пластинка* 143, *правий/лівий край матки* 160, *права/ліва трикутна зв'язка* 166, *права/ліва медіальна частина печінки* 138, *ліва латеральна частина печінки* 138). Разом 26 ТО, що становить 2,46% термінів спланхнології.

Аналіз досліджуваних термінологічних одиниць демонструє також категорію термінів, у яких ємність «розмір» презентована опозицією великий/менший (*малий криловий отвір* 39). Однак у номінації анатомічних термінів зустрічаємо лексичну градацію форми – більший/менший: *менший вертлог* 64, *менші слізи залози* 123, *менші піднебінні канали* 49, *менший піднебінні отвори* 49; *більша піднебінна борозна* 47, 48, *більший піднебінний отвір* 47, 49; *більша/менша сідонична вирізка* 63, *гребінь більшого/меншого горбка* 56, *горбистість більшого/меншого крилового м'яза* 56, 57, *більша/менша кривина* 130, 131, *більша/менша кривина шлунка* 128, *більший/менший сосочок дванадцятипалої кишки* 133, *більша/менша кривина сліпої кишки* 134, *більша/менша протока вилочної залози* 123, *протоки більшої/меншої під'язикової залози* 123, *більші/менші ниркові чашечки* 151, *більші/менші присінкові залози* 162 [присінок піхви], *більший/менший сальник* 165, 166 [очеревина], *більше/менше артеріальне коло райдужки* 360, *канал більшого/меншого кам'янистого нерва* 40). Разом 52 ТО, що становить 1,98% термінів остеології та спланхнології.

Кольорова гама також не залишилася поза увагою науковців-термінологів, котрі уклали номенклатурні видання. У термінах артрології, міології, спланхнології виявлено термінологічні сполучення *жовті зв'язки* 81, *жовта оболонка живота* 105, *жовте тіло* 159. Серед термінів нервової системи – *червоне ядро* 304, *червоно-спинномозковий шлях* 298; у ангіології – *червона пульпа селезінки* 283. І лише у двох термінологічних сполученнях присутні прикметники *ruber*, *brn*, *brum* та *flavus*, а *um*, котрі вказують не лише на кольорову відмінність, але є показником термінологічних дефініцій

двох типів кісткового мозку, що, відповідно, розрізняються за структурними й функціональними особливостями: *medulla ossium rubra* є джерелом кровотворення, *medulla ossium flava* – неактивною пухкою жировою тканиною. Найактивнішими у залученні до складу термінологічних сполучень визнано «білий» та «сірий»: біла зона 379, біла пластинка 304, біла спайка 293, біла речовина 292, білі лінії 105, білувата оболонка 153, білувате тіло 159, біла пульпа селезінки 283. Указують на яскравість кольору темна пластинка склери 359, блискучий покрив 359, біле ядро 318. Анатомічні терміни нервової системи презентують ще два кольори – блакитний та чорний. Однак це одиничні приклади (блакитне місце 302, чорна речовина 304). Разом 21 ТО.

Термінологічні системи перебувають у постійному русі, що пов'язано зі зміною рівня наукових знань, заміною менш досконалих термінів на більш адекватні. Саме таке тенденція спостерігалась у дефініціях окремих термінів NVA. Термін *пальмарний* «долонний» використовують як термін напрямку замість *волярний*; *anterior, posterior, superior, inferior* – терміни, які вказують на розташування та напрямки частин тіла [1, с. 31]; термін остеології (морфології скелета) *sternebrae* «сегменти груднини» уведений тому, що у деяких видів свійських ссавців сегменти груднини залишаються окремими, *linea musculi tricipitis* «лінія триголового м'яза» заміняє термін *crista anconeae*, який застарів [1, с. 75]; у артрології (вченні про з'єднання кісток) термін *articulationes* є спільним для всіх з'єднань, *articulationes synoviales* заміняє раніше вживані *diarthrosis et articulus, ligamenta sesamoidea collateralia* «колатеральні сезамоподібні зв'язки» раніше називали «підтримуючими зв'язками дистальної сезамоподібної кістки», *pars calcaneometatarsea* «п'яtkово-плеснова частина» раніше називали *pars distalis ligamenti collateralis laterale breve* [1, с. 94]; терміни міології (вченні про м'язи) *musculus erector spinae* «м'яз-випрямляч хребта» заміняє термін *musculus sacrospinalis, ligamentum accessorium* «додаткова зв'язка» раніше називалась «обмежувальною зв'язкою» або «променевою голівкою сухожилка поверхневого згинача і сухожилковою голівкою сухожилка глибокого згинача пальців», *musculus gluteofemoralis* позначає «сіднично-стегновий м'яз», який раніше називали *musculus caudofemoralis* і *musculus abductorcruris cranialis* [1, с. 118]; термін спланхнології (вчення про нутроці) *rugae palatinae* більш правильніший, ніж *plicae palatinae, musculus stylopharyngeus caudalis* «шило-глотковий каудальний м'яз» раніше називався *musculus stylopharyngeus, capsula fibrosa perivascularis* «навколосудинна волокниста капсула» раніше називали «гліссоновою капсулою» [1, с. 170–172, 176]; терміни ангіології (вчення про судини) *truncus linguofacialis* «язиково-лицевий стовбур» заміняє колишню назву «зовнішня щелепна артерія від її початку до язикової артерії» [1, с. 285], *arteria cervicalis superficialis* заміняє давніший термін *truncus omocervicalis*, а також позначає артерію, яку раніше називали «поверхневою шийною артерією у м'ясоїдних» і «висхідною шийною у жуйних» [1, с. 286], *limphocentrum ischiadicum* заміняє колишній *limphocentrum sacrale* [1, с. 291]; термін нервової системи *fissura uvolonodularis* «язичково-вузликівка щілина» заміняє термін *fissura caudolateralis* і відповідає *postolateralis* NA, *lamina terminalis grisea* введений для того, щоб запобігти плутанині при використанні його в ембріології, відповідно до анатомічної номенклатури, *ganglion pterygopalatinum* «крило-піднебінний вузол» змінено для того, щоб погодити її з назвою крило-піднебінної ямки, в якій лежить цей ганглії [1, с. 355]; серед термінів органів чуття *discus nervi optici* колишній термін *papilla* не відповідає дійсності, тому що у цьому місці поверхня підіймається своєрідно – у зв'язку з цим у NA використано термін «диск зорового нерва».

Тому постійне поповнення NVA новими термінами свідчить про відкритість і динамізм системи, що виявляється у процесі термінологізації, та, за влучним висловом О. Селіванової, «у межах терміносистем постійно відчувається планове вдосконалення як здійснення її систематизації <...>, унормування <...>, уніфікації <...> і стандартизації» [5, с. 739].

Отже, аналізовані терміни вступають у синтагматичні відношення за законами лексики та граматики досліджуваної мови. Прослідковується тенденція до регулярності/нерегулярності творення термінологічних моделей. Номінація термінологічних одиниць відбувається завдяки лінійній сполучуваності мовних складових, які формують чітку дефініцію у структурі сучасних ветеринарно-медичних термінів.

Кількісний аналіз досліджуваних термінів виявив найбільш частотні лексеми, згруповані за значенням протилежності: «верхній/нижній», «краніальний/каудальний», «правий/лівий», «дорсальний/вентральний», «зовнішній/внутрішній», «більший/менший», «латеральний/медіальний», «плантарний/пальмарний».

Таким чином, для термінів, що увіходять до NA, вибудовано «шкалу продуктивності», виявлено характерні особливості функціонування і використання термінів, котрі вказують на розташування і напрямки частин тіла чи відносяться до кінцівок, а також термінологічні одиниці згруповано за диференційними семами. Описані терміни можуть слугувати списком алфавітного показника для встановлення дефініцій анатомічних термінів при укладанні фахових словників ветеринарної медицини.

Подальший аналіз словникових дефініцій дозволить окреслити закономірності лінійної сполучуваності термінів, сприятиме диференціації схожих лексико-семантичних груп.

Перспективним може бути розгляд умотивованості описуваних термінологічних одиниць, оскільки за будь-якої номінації важливу роль відводять мотивації (чи то з погляду метафоризації, чи то завдяки набору відповідних терміноелементів). Ці та інші проблеми будуть вивчені у наступних термінологічних розвідках.

Література:

1. Nomina anatomica veterinaria / В. Т. Хомич, В. С. Левчук, Л. П. Горальський, Ю. С. Ших, І. Г. Калиновська. – Житомир : Полісся, 2012. – 388 с.
2. Вакулик І. І. Давньогрецька та латинська мови як джерело сучасної наукової термінології [Текст] : монографія / І. І. Вакулик. – К. : НУБіП України, 2014. – 237 с. : табл.
3. Дубічинський В., Васенко Л. Деякі аспекти термінознавства у процесі навчання української мови за професійним спрямуванням [Електронний ресурс] / В. Дубічинський, Л. Васенко. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/6984/1/22.pdf>
4. Кочан І. М. Українська наукова лексика : міжнародні компоненти в термінології : [навч. посіб.] / І. М. Кочан. – К. : Знання, 2013. – 294 с.
5. Лінгвістична енциклопедія / [авт.-уклад. Селіванова О. О.]. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.
6. Основи термінознавства : [навч. посібник] / С. З. Булик-Верхола, Г. П. Наконечна, Ю. В. Теглівець. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. – 160 с.
7. Основи термінотворення : семантичний та соціолінгвістичний аспекти [Текст] : монографія / А. С. Д'яков, Т. Р. Кияк, З. Б. Куделько. – К. : ВД «Academia», 2004. – 220 с.
8. Термінологічний вісник: [Зб. наук. праць] / Відп. ред. В. Л. Іващенко. – К. : Інститут української мови НАНУ, 2013. – Вип. 2(2). – 207 с.
9. Зеленецкий Н. В. Международная ветеринарная анатомическая номенклатура на латинском и русском языках. Nomina Anatomica Veterinaria (пятая редакция) [справочник] / Н. В. Зеленецкий. – [1-е изд.] – СПб. : ООО «Лань-Трейд», 2013. – 400 с.
10. Общая терминология : Вопросы теории / А. В. Суперанская, Н. В. Подольская, Н. В. Васильева. – 3-е изд. – М. : УРСС, 2004. – 246 с.